

**Pierwsze uzupełnienie do najważniejszych moich propozycji zmian z 6.11.2020r.
w ustawach dotyczących szkolnictwa wyższego i nauki z lipca 2018 r.**

Pierwsze uzupełnienie proponowanych zmian dotyczy zagadnień ujętych w Dziale V *Stopnie i tytuł w systemie szkolnictwa wyższego i nauki*, w powiązaniu z Preambułą i Działem I ustawy oraz Rozdziałem 5 (*Pracownicy uczelni*) *Działu* II ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Autorzy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (zwanej dalej obowiązującą Ustawą) w art. 232. ust. 1 zapisali: „*RDN działa na rzecz zapewnienia rozwoju kadry naukowej zgodnie z najważniejszymi standardami, jakości naukowej wymaganymi do uzyskania stopni naukowych, stopni w zakresie sztuki i tytułu profesora*”. Pełna realizacja tych zadań wymaga wprowadzenia, przedstawionych poniżej proponowanych zmiany w omawianej Ustawie. Jest to właściwa droga prowadząca do doskonałości, która przyświeca funkcjonowaniu RDN.

1. W tekście omawianej Ustawie należy koniecznie zastąpić, w każdym przypadku, pojęcie *”tytuł profesora”* sformułowaniem „**tytuł naukowy profesora**”, wprowadzając do kwestionowanego pojęcia słowo ukrywane przez autorów omawianej ustawy: „**naukowy**”.

Wprowadzając problemy zawarte w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i **tytule naukowym** oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki do ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” dokonano deprecjacji tytułu naukowego profesora, roli i znaczenia osób posiadających ten tytuł naukowy (nadany im przez Pana Prezydent RP) w szkolnictwie wyższym w Polsce. Pominięcie słowa „**naukowy**” miało na celu nie przypadkowe zastąpienia sformułowania „**tytuł naukowy profesora**” pojęciem „*tytuł profesora*”. W ten sposób automatycznie usunięto przyczynę uzyskania tego tytułu. Pojęcie

„*tytuł profesora*” nie wskazuje i nie informuje, za jakie osiągnięcia i zasługi ten tytuł został przyznany danej osobie; Praktycznie oznacza to celowe utajnienie osiągnięć i zasług tej osoby - Profesora! Ktoś, kto nie przeczytał działu V omawianej Ustawy może pomyśleć, że został on przyznany za pełnione funkcje na uczelni (rektora, dziekana) lub w ministerstwie (minister, dyrektor departamentu), albo w wyniku przynależności do jakiejś honorowego

stowarzyszenia np. „belfrów”. Ktoś inny dojdzie do wniosku, że może dana osoba otrzymała ten tytuł profesora za prowadzone wykłady i ćwiczenia w szkole wyższej lub średniej. Za działalność prowadzoną działalność dydaktyczną nauczyciel akademicki – doktor bez habilitacji i dorobku naukowego może zostać zatrudniony na stanowisku **profesora** w uczelni. W ten sposób zamazano celowo „różnice między „**tytułem naukowym profesora**” osobą na stanowisku **profesora**. Czy taki był cel Ministerstwa – zasypywanie różnic między osobą z tytułem naukowym profesora a politykiem doktorem będącym jednocześnie profesorem uczelnianym WSZ. Pana Doktora, można teraz przedstawiać w telewizji, jako Pana Profesora, choć tytułu naukowego nie posiadał. A kto to wie? W ten sposób doktorzy bez habilitacji (nie tylko politycy) zostają profesorami – czy o to Ministerstwu chodziło? Kontynuacji tego typu formy oszukiwania widzów, studentów i pozostałych obywateli nie można tolerować, dlatego w omawianej Ustawie należy zastąpić w każdym miejscu pojęcie **”tytuł profesora”** sformułowaniem **„tytuł naukowy profesora”**, wprowadzając do kwestionowanego pojęcia, ukrywane przez autorów omawianej ustawy, słowo **„naukowy”**.

2. Rada Doskonałości Naukowej powinna działać przy Radzie Ministrów i być podporządkowana Prezesowi Radzie ministrów, a nie Ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego i nauki. Poprzedniczka RDN – Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów przez 30 lat działała przy Radzie Ministrów. Brak było merytorycznego uzasadnienia podporządkowania i kontroli (w ustawie z lipca 2018 r. dotyczącej szkolnictwa wyższego i nauki) Rady Doskonałości Naukowej Ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego i nauki. Dlatego też ust. 3 art. 232 omawianej ustawy powinien ulec zmianie, tak, aby RDA działała przy Radzie Ministrów i była podporządkowana Premierowi, a nie Ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.

3. Członkowie Rady Doskonałości Naukowej powinni być wybierani, tak jak przez 30 lat byli wybierani członkowie Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów tylko przez osoby posiadające tytuł naukowy profesora z pośród osób posiadających tytuł naukowy profesora. RDN podejmuje czynności w postępowaniu w sprawie nadania tytułu naukowego profesora. Doktorzy habilitowani nieposiadający tego tytułu nie powinni występować w swojej sprawie, jako członkowie RDA. W celu pozbawienia doktorów habilitowanych nieposiadających tytułu naukowego profesora tego czynnego i biernego prawa wyborczego należy skorygować ust. 1 i 6 art. 233.

4. Należy skorygować ust. 4 art. 235, pozbawiając Ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki prawa powoływania i odwoływania przewodniczącego Rady Doskonałości Nauk spośród wszystkich członków RDA. W to miejsce należy wprowadzić zapis głoszący, że Prezesa RDN powołuje Prezes Rady Ministrów, spośród dwóch kandydatów przedstawionych przez RDA z grona jej członków. Ten zapis obowiązywał przez 26 lat w Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, do nowelizacji 21 kwietnia 2017 r. w ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i **tytule naukowym** oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

5. Należy wprowadzić zasadę, obowiązującą od czasu powstania w Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów (2003 rok), że statut uchwalony przez członków Centralnej Komisji nie podlegał zatwierdzeniu. Dlatego też należy usunąć w ust. 3 w art. 236, który daje Ministrowi absolutnie merytorycznie nieuzasadnione prawo do zatwierdzania statutu RDA przyjętego uchwałą RDA na posiedzeniu plenarnym. Rada Doskonałości Nauki nie jest częścią Ministerstwa właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki! RDN w zakresie prowadzonych postępowań pełni funkcje centralnego organu administracji państwowej (art. 232, ust. 2 omawianej Ustawy), dlatego też nie ma powodów, aby była podporządkowana Ministrowi, który byłby upoważniony do narzucania RDA statutu.

6. W ustawie należy określić zadania, kompetencje i uprawnienia posiedzenia plenarnego członków RDA, posiedzenia prezydium RDA i przewodniczącego Rady. Koniecznie należy przyjąć i wprowadzić w art. 235, że organami RDA są także zespoły RDA działające w ramach dziedzin i zebranie plenarne członków RDA (statut, bowiem uchwała posiedzenie plenarne członków Rady Doskonałości Nauki), które w ustawie nie są zaliczani do organów RDA, a koniecznie powinny być. W tej sytuacji prawnej członkowie Rady Doskonałości Nauki mogą de facto stać się i być figurantami oraz marionetkami, którymi może swobodnie manipulować Przewodniczącym Rady mianowany przez Ministra. Jest to rozwiązanie niedopuszczalne, które powinno ulec natychmiastowej zmianie. Należy powrócić do zasad dotyczących Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, przyjętych w ustawie w dniu 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

7. Gruntownej przebudowy wymaga art. 227 ustawy z 2018 r. „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce”, który marnie i nieczytelnie opisuje osiągnięcia, jakie musi posiadać osoba,

której może być nadany **tytuł naukowy profesora**. Znacznie lepiej warunki te były przedstawione w usuniętej ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym. W art. 2 tej ustawy z 2003 r, jednoznacznie stwierdzono, że tytuł naukowy profesora jest tytułem profesora w określonej dziedzinie nauki, który może być nadany osobie, która posiadała osiągnięcia naukowe **znacznie przekraczające** wymagania stawiane w postępowaniu habilitacyjnym (czyli znaczący przyrost osiągnięć naukowych). Natomiast w obowiązującej ustawie z 2018 r. „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” zapisano – za wybitne osiągnięcia naukowe krajowe i zagraniczne w całym okresie aktywności naukowej (czyli od ukończenia studiów magisterskich). W ustawie nie zdefiniowano, co to znaczy wybitne osiągnięcia naukowe? Każdy z recenzentów może zupełnie różnie postrzegać i rozumieć sformułowanie – wybitne osiągnięcia naukowe i będzie miał rację! Poważne zastrzeżenia budzi natomiast objęcie oceną osiągnięć naukowych w całym okresie aktywności naukowej. Może zdarzyć się, że osiągnięcia naukowe Kandydata (ubiegającego się o tytuł naukowy profesora), za które uzyskał stopień naukowy doktora lub doktora habilitowanego zostaną zaliczone przez niego i kilku zaprzyjaźnionych recenzentów do osiągnięć wybitnych, a po habilitacji jego aktywność naukowa mogła być bardzo skromna. Wówczas zasłużony polityk, zgodnie z obowiązującym, kryterium zapisanym w ustawie może uzyskać tytuł naukowy profesora - oczywiście za te „wybitne” osiągnięcia z przed habilitacji! Taka możliwość nie może i nie powinna zaistnieć. Oceniane powinny być osiągnięcia naukowe kandydata po habilitacji, czyli **przyrost osiągnięć, na tle osiągnięć przed habilitacją**. W tym kierunku powinna iść zmiana art. 227 obowiązującej Ustawy.

8. Oczywiście posiadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego powinno być podstawowym wymaganiem sine qua non, dopuszczającym do ubiegania się Kandydata o tytuł naukowy profesora. Dlatego też konieczne jest wyeliminowanie ust. 2 w art. 227 obowiązującej ustawy, który przewiduje możliwość tytułu naukowego profesora osobie nieposiadającej habilitacji, w bardzo niejasnych wyjątkowych przypadkach uzasadnionych najwyższą jakością osiągnięć naukowych, bez podania miary i poziomu tej jakości (nie wiadomo gdzie i kiedy!)

9. Usunięcia lub daleko idącej korekty wymaga art. 226 omawianej Ustawy, który umożliwia doktorom niehabilitowanym nabycie uprawnień równoważnych uprawnieniom wynikającym z posiadania stopnia naukowego doktora habilitowanego na podstawie decyzji rektora, niezakwestionowanej przez Radę Doskonałości Naukowej. Niestety uprawnienia te nadane w

gabinecie rektora umożliwiają zaufanej osobie posiadającej stopień doktora wystąpienie z wnioskiem o nadanie tytułu naukowego profesora, w oparciu o wybitne osiągnięcie naukowe, którym w świetle art. 227 omawianej ustawy, może być praca doktorska tej osoby.¹

10. W art. 227 obowiązującej Ustawy, wśród wymagań stawianych kandydatowi ubiegającemu się o tytuł naukowy profesora, pominięto między innymi:

- a) osiągnięcia w kształceniu młodej kadry i opiece naukowej oraz związanej w tym pełnienie funkcji promotora i promotora pomocniczego oraz recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora;
- b) uczestniczenie w charakterze recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego;
- c) znaczące osiągnięcia dydaktyczne w zakresie kształcenia studentów i słuchaczy studiów podyplomowych;
- d) osiągnięcia we współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym;
- e) osiągnięcia popularyzatorskie nauki i kształcenia oraz w zakresie organizacji nauki;
- f) osiągnięcia w formie uzyskanych nagród, wyróżnień i oznaczeń państwowych, resortowych, regionalnych i stowarzyszeń.

Powstaje w tym miejscu pytanie – czy te osiągnięcia Kandydata (nie wymienione w tym art. 227) ubiegającego się o tytuł naukowy profesora mogą oceniać RDN oraz powołani przez RDN recenzenci?

11. Osoba ubiegająca się o nadanie tytułu naukowego profesora zobowiązana jest do sporządzenia i przesłania do Biura RDN wykazu opublikowanych prac naukowych lub twórczych prac zawodowych, aktywności naukowej, współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym, osiągnięć dydaktycznych i popularyzatorskich oraz w zakresie organizacji nauki, obejmującego²:

- a) informacje o dorobku i osiągnięciach naukowych lub artystycznych,
- b) informacje o aktywności naukowej lub artystycznej,

¹ Jest to pokłosiem art. 21 a uchylonej ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, (który został wprowadzony do tej ustawy na mocy ust.18 art. 2. Ustawy z 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

² Informacje zawarte w poszczególnych punktach tego dokumentu powinny uwzględniać podział na okres przed uzyskaniem stopnia doktora, pomiędzy uzyskaniem stopnia doktora uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego oraz po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego.

- c) informacje naukometryczne,
- d) informacje o współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym,
- e) informacje o osiągnięciach dydaktycznych i popularyzatorskich oraz w zakresie organizacji nauki;
- f) informacje o nagrodach i wyróżnieniach.

12. Równocześnie recenzenci w postępowaniu o nadanie tytułu w podpisywanej umowie z RDN zobowiązują się do opracowania opinii, która powinna zawierać: informacje o dorobku naukowo-badawczym, dydaktycznym i organizacyjnym Kandydata, a w szczególności o informacje dotyczące sześciu kwestii związanych z dorobkiem naukowym i organizacyjnym Kandydata. Do tych szczególnie ważnych kwestii – informacji nie zaliczono informacji o dorobku dydaktycznym i organizacyjnym kandydata mimo, że wymieniono je uprzednio na początku zdania. Oznacza to, że oceny związane z dorobkiem naukowym i organizacyjnym Kandydata dla RDN miały charakter drugorzędny. Zupełnie pominięto w zaleceniach skierowanych do recenzentów osiągnięć Kandydata informacje o współpracy Kandydata z otoczeniem społecznym i gospodarczym, informacje o osiągnięciach popularyzatorskich oraz informacje o nagrodach i wyróżnieniach. We wszystkich tych kwestiach Kandydaci byli zobowiązani do opracowania oddzielnych wykazów. W tym miejscu powstaje dwa pytania:

- dlaczego wymagano o Kandydatów sporządzenia wykazów w wielu kwestiach, które zostały pominięte w ocenie?
- czy te pominięte kwestie w ocenie wykonanej przez recenzenta dotyczyły wymagań stawianych kandydatom ubiegającym się o tytuł naukowy profesora zapisanych w art. 227?

13. Rozbieżności między zapisem art. 227, wymaganiami postawionymi przez RDN Kandydatom ubiegającym się o tytuł naukowy profesora w ramach opracowania zalecanych dokumentów oraz wymaganiami zaleceniami recenzentom zapisanymi w umowie są znaczne. Z treści punktów od 10 do 12 wynika, że trzeba jednoznacznie i przejrzysto określić wymagania stawiane Kandydatom ubiegającym się o tytuł naukowy profesora w skorygowanym art. 227 oraz ujednoczyć te wymagania przedstawione w różnych aktach normatywnych i innych dokumentach wydawanych przez Sejm, Radę Ministrów i Ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki. Rozbieżności i niejasności są tu porażające.

14. W rozdziale 5 Działu II zatytułowanym „**Pracownicy uczelni**” proponuję między innymi wprowadzenie od zaraz następujących zmian:

- a) W art. 116 ust. 2 należy przyjąć, że na stanowisku profesora uczelni może być zatrudniona osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego.
- b) W art. 116 ust. 4 należy koniecznie w całości pkt. 2. Autonomiczna uczelnia musi mieć prawo przyjęcia, według własnego uznania, na jakich stanowiskach, dla poszczególnych grup pracowników, wymagane jest posiadanie stopnia doktora habilitowanego lub tytuł naukowy profesora oraz na jakich te wymogi nie obowiązują w tej szkole wyższej.
- c) Usunięcia wymaga dopisany art. 121a dotyczący specjalnych warunków zatrudnienia sędziów w uczelni.
- d) Pensum profesora będącego pracownikiem dydaktycznym powinno być wyższe od pensum profesora będącego pracownikiem badawczo-dydaktycznym (art.127).
- e) Nauczyciele akademicy powinni być zatrudnieni na kilkuletnich kontraktach, odnawialnych dla tych, których jakość pracy i przydatność uczelni została oceniona pozytywnie.

Kraków, 12 .01.2021 r.